

praktičnih zmešnjav, ktere bi ideja adresnega odbora za nasledek imela; njemu se državni zbor za porazumljenje tako potreben zdi, da bi ga morali osnovati, ako bi ga ne imeli. (Dal. prih.)

Dopisi.

Iz Trsta 17. okt. — General Möring ni tedaj več ces. namestnik za Primorje. Srečno pot! Slovenci Boga hvalimo, da gré; vsaj za nas ta „nemški mož“ ni imel srca. Kako je preganjal narodnjake naše, kazal je prav očitno v tem, kako je ravnal z vrlim našim rodoljubom g. Zor-om, uradnikom telegrafskim. Zavzeli smo se vsi, ko smo slišali, kako surovo je kričal nad njim in ga lovil z vprašanji, kakor da bi slovenski narod ne smel zahtevati svojih pravic, ampak le pankrt biti med drugimi narodi avstrijskimi! Nazadnje je prav po prusko obetal prihodnost Slovincem in žugal s strašno knuto, ktera bi nas po rusko mazala! Kako po krivici sta nam bila zabranjena delalsko društvo in „Sokol“, tudi ves svet vé. Zdaj pazljivo čakamo, kakega namestnika bomo za njim v Trst dobili. Živo potreben bi nam bil kak Rodič ali Filipović, isto tako kakor v Dalmaciji, vsaj tukaj, kakor ondi, nas vedno hudo zaliva voda italijanizma. Al — naj nas na steno pritiskajo in stiskajo kakor hočejo, ne bodo ne velikega slovenskega naroda na obalih Adrije pokončali, kajti v vseh stiskah mu je in mu bode geslo: Ne vdajmo se!

Iz Trsta 24. okt. — Za tukajšnjo učiteljsko pripravnico namestnija še zmiraj išče pripravnega ravnatelja. Neki H. Noe, profesor pri gimnaziji v Gradci, je bil že pred dvema mesecema za ravnatelja imenovan, pa se je naklonjeni službi odpovedal. Nam Slovincem ni prav nič žal po njem, ker slovenski ne zna. Naš deželni šolski nadzornik — Trst z okolico je posebna dežela — in naša c. kr. namestnija tolmačita prečudno po ustavi zagotovljeno ravnopravnost jezikov: za prevažno to službo sta določila Nemca, ki sicer laški zna, a besedice ne slovenski! Tudi sedaj se ponuja neki Italijan, ki je sedaj učitelj pri goriški gimnaziji, za ravnatelja naše pripravnice. Iz zanesljivih virov vem, da tudi ta novi ravnateljski kandidat ne zna ne besedice slovenski. Če naša c. kr. namestnija, ki blizo po vseh kotih nezmožnih ravnateljev išče, misli na tega Italijana iz Gorice, bi jo vendar poprašali: kako ona tolmači §. 19. ustavovernežem še zmiraj svete decemberske ustave? ali namestnija morebiti ne vé, da v Trstu in okolici tudi Slovenci stanujejo? In Slovenci, vsaj oni v okolici, imajo domače — slovenske šole. Učiteljska pripravnica je pa kot c. k. zavod gotovo tudi za slovenske pripravljence, za slovenske učitelje namenjena. In tak zavod, Slovincem in Italijanom namenjen, bi še ne imel ravnatelja, ki bi slovenski znal! Kam smo prišli! Oj lepa ravnopravnost jezikov! — To že tako veste, da so se zadnjič okolični brambovci uprli po novi postavi prisegati. Ključ temu uporju je ta, da je c. k. vlada pred leti (vsled panitalijanske rabuke) se tukajšnji italijanski stranki popolnoma vdala in starodavni okolični batalijon razžaljivo sramotno razpustila.

V Gorici 21. oktobra. — (Deželni odbor; šolske stvari.) Prav srčno me veseli, da se mi je pridružil v poslednjih „Novicah“ še drug dopisnik, in pa kak! Ne le, da v nekterih rečeh več vé, ko jaz, prikupil se mi je tudi zato, ker naravnost, na polna usta pové, kar ima povedati, in oséb kar nič ne boža, kjer niso božanja in prizanašanja vredne. Meni ni dano, tako brezozirnemu biti, vendar pa priznavam, da je včasih potrebno vs o resnico povedati, da svet izvé, kakošni so

nekteri njegovi maliki, kterim na čast je ta pa uni toliko kadila potratil. Marsikom bo tedaj prav, da zna moj neznan tovarš reči „bobu“ „bob“ in „popu“ „pop“. Prepustivši nadrobnosti iz deželnega odbora njemu naj povem jaz le to, da dr. Lavrič ni v seji od 14. t. m. odpovedi izročil, ampak jo samo napovedal, če se ne ovrže sklep, vsled kterega se ima uradom samo v italijanskem jeziku dopisovati. Ali ravno tu je zadrega. Kako formalno pravilni sklep uničiti? Radovedni smo, ali se Lahi vdajo ali podpré dr. Lavriča tudi Gorjup s svojo odpovedjo, in sploh kako se naše pravice zavarujejo. Slišim, da se glavar prizadeva razpor z lepo poravnati. ¹⁾ — Kakor se kaže, se vsaj za letos naši srednji šoli ne prestrojite; čas je za tako važno prenaredbo prekratek; znabiti tudi, da hoče ministerstvo to reč deželnemu zboru predložiti, ker realno-šolske zadeve tudi v njegovo področje spadajo. Brž ko ne pa vleče na Dunaji tudi ta pot Bog si ga vedi kakošna neugodna sapica, ki narodno početje duši. Da ne bo za to leto (1870/71) tudi ne prvih tečajev narodnih realnih gimnazijev, posname se že lahko iz tega, kar je došlo te dni zastran tukajšnje višje realke. Dovolilo je ministerstvo, da se raztegne realka na sedem razredov, pa pristavilo to, da učni jezik, razen za verstvo, ima biti za leto 1870/71. skoz in skoz nemški! kako bo za naprej, ni rečeno. — Deželno šolsko svetovalstvo je sklenilo, da se bode pelo pri dijaški službi Božji obeh srednjih učilišč tudi po italijanski in slovenski, kakor je to na vadnici že davno vpeljana; latinske in nemške pesmi ne bodo izklenjene. — Paralelno izobraževališče za učitelje je minister telegrafično dovolil in so službe ravnatelja in 4 glavnih učiteljev že razpisane. ²⁾ Vodja mora znati popolnoma oba deželna in pa nemški jezik ter mora dokazati postavno učiteljsko sposobnost za srednjo šolo. Da bi se privabilo več učencev na to novo učilišče, bodo se jim dajali državni stipendiji od 100 do 200 gold. Za leto 1870/71. se odpreta prva 2 tečaja. Žensko izobraževališče pa se menda odloži za prihodnje leto. Toliko iz naših šolskih krogov.

V Gorici 22. okt. ☉ (Katoliško društvo.) V časnih je bilo nekaj brati o tukajšnjem „katoliškem društvu“. Ako se ne motim, je to društvo mrtvorjeno dete. Naše razmere v mestu niso društvom sploh posebno ugodne; da se „katoliškemu“ nič bolje ne godí, krive so razne okolnosti, o kterih bi se dala cela knjiga spisati. Naše „kat. dr.“ bi imelo biti mednarodno (italijansko-slov.) in tu je prvi zadržek. „Laški“ katolicizem, kakor imamo mi tukaj priliko opazovati ga sosebnost na ljudéh, pa ne vseh, ki prihajajo od ukraj meje, je tak, da se slovenskemu srcu in umu nič kaj ne prilega. V Gorici imamo tudi nekatere prisiljene zastopnike publega laškega katolicizma; ³⁾ vedoma ali nevedoma se kaže tudi kteri naših v tej inostranski obliki in obleki. Se ve, da o bistvu laškega katolicizma tu ne govorim, ker pod obleko, kakoršno si jaz mislim in opisujem, bistva ni, ali pa ker ga, kolikor ga je, nepristojna obleka tako tesno oklepa in inorodna nprav tako duši, da ne more svoje kreposti razodevati. Sicer pa se dotične prikazni, ki mi jih skušnja predstavlja, lože občutijo nego opisujejo. ⁴⁾ Evo

¹⁾ Glavár, glavár! Pravični Pace kje si?

Vred.

²⁾ V Ljubljani je gospod minister sam „brevi manu“ vse opravil — prav „verfassungstreu“!

Vred.

³⁾ V nekem italijanskem časniku sem te dni bral, da med vsemi katoliškimi narodi so Italijani najmanj resnično katoliški.

Pis.

⁴⁾ Opomniti pa moram, da moj opis laškega katolicizma ni posnet po značaji našega mesta, ktero. akoravno pollaščno, razločuje se vendar v mnogih ozirih od italijanskih mest.

Pis.

duha ali prav za prav brezduhovnost, ki je spočela — tako se meni zdi — misel našega „kat. dr.“ Za tega voljo dvomim, ali bodo hoteli Slovenci laško dete pestovati. Dalje se je bati, da ne bi hudobni svet nekterim snovalcem tega društva očital to, kar imenujejo Nemci „im Katholicismus machen.“ To je drugi zadržek, ki stvari, sami na sebi dobri, vspeh, ovira. Tretjič utegne napredovanje zadrževati pomanjkanje pravih omikancev (neduhovnov) med udi. Tako društvo, — ki ne bi se smelo prav za prav „katoliško“ imenovati, kajti katoliško društvo je vsaka fara z župnikom, kot predsednikom, vsaka škofija, vsa cerkev (kaj hočete imeti lepših skupščin, ko so zbori pri službi Božji ob nedeljah in praznikih?), ampak „politiško društvo“ za . . . ta ali ta namen, n. pr. za brambo vere, ali cerkvenih pravic v državi i. k. t. — tako društvo, pravim, mora biti sestavljeno iz versko in političko izobraženih možakov, ki naš čas poznajo in so njega nalogam kos. Kaj bi to pomagalo, če bi se jemali družniki izmed še tako „brumnega“ ljudstva, ki pa nima katoliške in političke vednosti in zavednosti? Kako je ozir političke omike pri nas, bom imel znabiti drugo priložnost razlagati. Za danes naj povem le to, da so se pretekli mesec res zbrali nekteri možje in osnovali pravila za „kat. društvo“, a od tistih mal ni ne duha ne sluha o njem. Da so nekteri duhovni, iztopivši iz čitalnice, društvu začetniki, ni res; duhovni, posebnost slovenski, so imeli prav malo ali nič pri tem opraviti. Če se pa kedaj kaj pravega naredi, ne bode se manjkalo pomoči od njihove strani.

V Gorici 23. okt. (Slovenci pozor!) Zgodilo se je, kar so pričakovali gotovo vsi Slovenci na Goriškem vsled sklepa deželnega odbora, po katerem deželni odbor goriški ima vprihodnjic c. k. vladi samo in izključljivo v laškem jeziku dopisavati, da je gosp. dr. Lavrič izstopil iz deželnega odbora, in da sta izstopila njegov namestnik in pa namestnik deželnega odbornika Gorjupa. Al izstopil ni gosp. Gorjup sam, in, kakor se zdi, ga tudi ni volja izstopiti. Kakor je v tej zadevi hvalevredno obnašanje dr. Lavriča, tako pogubljivo je postopanje gosp. poslanca za Tominski okraj gosp. Gorjupa. Ako bi bilo šlo namreč za kako vprašanje, ktero spada v pristojnost deželnemu odboru, tirjal bi parlamentarni red, da manjšina se podá večini; al tukaj je deželni odbor goriški presegel oblast svojega področja, ker enakopravnost slovenskega jezika z laškim je vže priznana in zagotovljena po temeljnih postavah in je bila v deželnem zboru in odboru dosedaj tudi praktično vpeljana in izpeljevana. Pa to še ni vse. Deželni odbor pošilja izmed svojih udov dva poslanca v deželno šolsko svetovalstvo; do sedaj sta bila izvoljena za Slovence dr. Lavrič, za Lahe pa dr. Deperis. Izstop Lavričev iz deželnega odbora je imel nasledek, da je izstopil tudi iz dež. šolskega svetovalstva. S tem tedaj so zgubili Slovenci v dež. šolskem svetovalstvu svojega zastopnika. Ker je v deželnem odboru zdaj le sam Slovenec gosp. Gorjup, bilo bi pričakovati, da se bode on vsaj za to brigal in potezal, da bi njega poslali v šolski svet. Pa kaj še! Gosp. Gorjup se menda boji svojega dela, in zatoraj dá svoj glas — *horribile dictu* — dr. Pajerju! V deželnem šolskem svetu tedaj sedita dva Laha, in sicer najhujša in nespravljiva sovražnika Slovencev! In kdo je tega kriv? Sopet le poslanec Tominskega okraja gosp. Gorjup! — Naj si to dobro zapomni gosp. Učanski fajmošter, kteri je ponosen na to, da je Gorjupa spravil v deželni zbor, in posredno tudi v deželni odbor, in vidi, kako prazne so vse tiste lepe obljube, ktere je bil pred volitvijo delal v njegovem imenu. Kaj pa porečete k takemu obnašanju svojega

poslanca vi, vrli volilci Tominskega okraja? ali boste k temu molčali, da on najsvetejše pravice vaše narodnosti tako zanemarja? ali mu ne boste v sveti jezi zapili: „Gospod poslanec, Vi niste spolnili obljub, ki so bile dane v Vašem imenu pred volitvijo; Vi ne zastopate naših pravic, kakor smo od Vas pričakovali, in zatoraj nimate več našega zaupanja; zato zahteva poštenje Vaše, da se odpoveste poslanstvu, da si potem izvolimo družega poslanca, kteri ne bo le sposoben braniti krepko in junaško naše pravice, temuč ki bode imel tudi voljo in srčnost to storiti. — H koncu naj pristavim še to, da je res čudno, kar pravi nek dopisnik „Slov. Nar.“ iz goriške okolice, da mu je navadni goriški dopisnik celó omolknil; al to je čudno vendar le za tiste, ki onega dopisovalca ne poznajo. Ta gospod — po svoji naturi pravi metulj — je namreč do sedaj že mnogo svojih metamorfóz svetu kazal, in po tem, da je bil za nekoliko časa postal silno vroč in odločen Slovenec, je podoba, da ni še zadnjega levenja dovršil; zato se menda ne motim, ako rečem, da se v kratkem sopet utegne leviti, posebno če je res to, kar se o njem sliši, da se je le zarad tega odpovedal časti poročevalca o zadevah dež. zbora in odbora, ker dobiva od Lahov v deželnem odboru tem debelejšje izredne nagrade! Zatoraj na vse strani: Slovenci pozor!

Vidovec.

Iz Idrije 22. okt. Tukajšnji diletantje, kterim je zlasti za slovenske glediščine predstave kaj mar, igrali bodo prihodnjo nedeljo v rudarskem gledišču žalostno igro: „Mlinar in njegova hči“. Vse se nadja dobre predstave, pa tudi obilo ljudstva. Za teden pozneje pa bode čitalnica napravila veselico, pri kterej se bode zraven petja, godbe, deklamacije vršila igra: „Svoje-glavneži“.

Iz Ljubljane. (Odbor družbe kmetijske) je v seji 23. dne t. m. med drugimi obravnavami tudi odločil dan občnega zbora družbe kmetijske na 23. novembra. Gospodarji, ki mislijo, da so zaslužili sreberno svetinjo ali pohvalno pismo za pridno delovanje v sadje ali murboreji, naj se brž obrnejo do predstojnika svoje kmetijske podružnice ali do glavnega odbora v Ljubljano in v pismu povejo, koliko dreves imajo in kakošnih, in kaj so sploh storili za povzdigo sadjereje; vse to pa mora potrjeno biti po spričalu gosp. fajmoštra in župana. — V tej seji je tudi bilo razstavljeno sadje (jabelka) in grozdje, ki ga je iz svojega vinograda in vrta odboru poslal gospodar Janez Dobovšek iz Boštanja, ki je lani od družbe kmetijske iz državne subvencije prejel 25 gld. za pridno zasajevanje žlahnih trt, katerih je na novo zasadil 1200. Odbor je z veseljem zapazil, da državne subvencije tudi v tem oddelku rodijo dober sad, in je sklenil prihodnjemu občnemu zboru priporočati J. Dobovška, da prejme sreberno svetinjo. — V tej seji je gosp. L. Dimic naznanil odboru, da zarad slabega vremena se je gozdarski tabor v Bistrici na Notranjskem moral preložiti na prihodnjo nedeljo 30. dan t. m. To se tedaj notranjskim gospodarjem na znanje daje.

— (V poslednji seji deželnega šolskega sveta), v kteri se je ustanovil proračun normalnega šolskega zaklada za leto 1871., ki ga deželni zbor dosihmal ni še v svoje gospodarstvo vzel, in so se obravnavale večidel osebne zadeve nekterih učiteljev ljudskih šol, je dr. Jan. Bleiweis predlagal že v prejšnji seji napovedani protest zoper nepostavno imenovanje novega vodje in novih profesorjev na gimnaziji novomeški in pa peticijo do c. k. ministerstva nauka in bogočastja, da po prestavi nesposobnih profesorjev na druga učilišča izpraznjene službe se oddajo po postavni poti konkursa. Temu protestu in tej peticiji je tudi kot ud de-

želnega zastopa pristopil dr. Costa. Po živahni razpravi je s 6 glasovi proti 2 obveljal predlog dr. Bleiweisa, da se protest deželnemu zboru odgovornih zastopnikov deželnega odbora izroči ministerstvu za nauk in bogočastje.

— (*Tretja seja c. k. zdravniškega sveta*) je bila 19. dne t. m. pod predsedstvom prof. dr. Valente. Ker je šlo za vprašanje: ali je potrebna še ena peta lekarnica v Ljubljani, katero želi odpreti apotekar Schenk, bil je od deželne vlade k tej seji poklican tudi gosp. Ram, načelnik ljubljanskega lekarniškega zbora. Poročevalec dr. Stöckl je dokazal, da naprava nove lekarnice ni potrebna, a da je vendar želeli, da bi se začelo tudi pri lekarski obrtniji bolj prosto gibanje. Dr. Gauster je sicer pripoznal nepotrebo nove lekarnice, a vendar je trdil, da bi bilo na korist občinstvu, ako se napravi nova lekarnica, povdarjal je posebno dunajske razmere, kjer se je v zadnjih letih odprlo sedmero novih lekarnic (za koliko pa se je pomnožilo in povečšalo mesto, tega ni povedal). Stavil je toraj predlog, naj se razpiše konkurs in podeli dovoljenje najbolj zasluženemu prosilcu. Dr. Karol Bleiweis je v daljnem govoru dokazal, da Ljubljančanje ne bodo celó nič dobička imeli, ako se tudi odpre nova lekarnica v Ljubljani, kajti zdravila se, ako je 5 ali 20 lekarnic, zmiraj prodajajo po isti tarifi, in le to bi bilo želeli, da bi imeli tako postavo, kakor na Angleškem, kjer sme vsakdo odpreti lekarnico in prodajati zdravila brez predpisane cene. Dalje pravi, da zadnja leta so se po deželi pomnožile lekarnice, in da zdravniki ne zapisujejo več toliko nam dragih zdravil kakor nekdanj, zatoraj se je tudi zaslužek štirih ljubljanskih lekarjev zeló skrčil; naposled je stavil nasvèt, da naprava 5. lekarnice v Ljubljani ni potrebna, naj se toraj ne dovoli. Ta predlog bil je z večino glasov sprejet. — Na vrsto je prišel potem predlog dr. Gausterja, da bi se prihodnjim okrajnim zdravnikom vštele njihova dosedanja službena leta in dajale jim denarne priklade vsako peto leto. Enoglasno obveljal je ta predlog, kakor tudi oni dr. K. Bleiweisa, naj deželni predsednik pozvé pri ministerstvu, kakošno odškodnino za pot in zgubljeni čas dobivajo svetovalci zdravniškega sveta, ki ne stanujejo v Ljubljani, ampak iz dežele le sem dohajajo.

— (*Katoliško društvo*) je v nedeljo popoldne sklicalo zbor katoliških mož, v katerem se je govorilo o ropu papeževih dežel po italijanski vladi, ki je papežu vzela tisočletno posestvo, teptá vsako pravico in žali vsa katoliška srca; ako Italija tako grabi naprej, bo vgrabila še več dežel avstrijskih; katoličan in Avstrijan mora tedaj svoj glas povzdigniti zoper to samosilstvo, ki je vzlasti Slovencem pogubno, katerih na Beneškem je laški maloh požrl že nad 40.000 V tem smislu so govorili grof Wurmbbrand nemški, kanonik Urh in dr. Costa, ki je zboru predsedoval, pa slovenski. Enoglasno so bile vse resolucije sprejete od blizo 250 pričujočih mestjanov, kateri pač lahko o sebi rečejo, da so s temi resolucijami zastopali ogromno večino kranjskih prebivalcev. Ali bodo vse oporéke (protesti) zoper to silstvo kaj pomagale ali ne, to se vé, da je dandanes dvomljivo, — al pravo trdi Šuzelka v „Reformi“ rekoč, da „rimsko vprašanje s tem ropom ni še konečno rešeno, in da bode še mnogo mnogo opraviti dalo Italiji, Evropi, da! celemu svetu“.

— Prečastiti kanonik in stolni župnik gosp. Jožef Zupan je imenovan za stolnega dekana.

— (*Konecletne preskušnje v kovaški in živinozdravniški šoli*) so bile pretekli teden. Posebno dobro so preskušnje iz podkovstva prestali kovači: Sturm Janez iz Tomina, Drobnič Jurij iz Sodražice in Mandel

Janez iz Šmartna pri Litiji, — iz živinozdravniških vednosti pa: Mandel Janez iz Šmartna pri Litiji, Dernovšek Martin iz Zagorja, Drobnič Jurij iz Sodražice, Dragar Anton iz Št. Jurja pri Taboru na Štajarskem, Sturm Janez iz Tomina in Hrastnik Alojzi iz Laškega na Štajarskem. Vsi ti so dobili spričala s priporočilom za živinozdravniške pomočnike in mesoglednike.

— (*Služba sekundarja v bolnišnici ljubljanski*) je izpraznjena s plačo 315 gold., prostim stanovanjem in 42 gold. za kurjavo in svečavo. Čas konkurza je do 20. novembra pri deželnem odboru. Doktorji medicine in kirurgije so prvi; ako bi tacega ne bilo, doktorandi in kirurgi.

— (*Porotniki v tiskarnih pravnih za prihodnjo porotno dōbo*) so sledeči gospodje izžrebani: Golč France, Šemerl Nikolaj, Konšek Valentin, Auer Jurij, Šlehter Karol, Terpinc Fideli, Riedl Florijan, dr. Poklukar Jože, Weidinger Feliks, Dachs Jurij, Haufen Jožef, Wurner Mihael, Gnezda Anton, Šreier Andrej, Zagorec Alojzi, dr. Costa, Reich Jožef, Lasnik Peter, Strzelba Jožef, Božič Karol, Šlafer Jožef, Ziterer Janez, Matvez Jožef, Pesjak Valentin, Pirker Rajmund, Pavšin Alojzi, Bernard Jožef, dr. Pongrac, Žužek Štefan, Rant Matija, Dreo Aleksander, Jenač Oton, Trevn Matevž, Stroj Mihael, Češko Valentin, Gvajc Anton. Namestniki so jim gospodje: Kotnik Anton, Kaiser Henrik, Šantel France stareji, Fišer Gustav, Leskovic Karol, Vovk France, Gale Karol, dr. Pfeferer in Ludwig Ferdinand. — Juter, v četrtek, je po novih porotnikih pri deželni sodnji prva obravnava proti „Tagblattu“ o „obriti svinski glavi“.

— (*Prekrasne diplome*), katero je ranjki dr. Toman dal narediti Matici, došlo je 500 iztisov. Ljubljanskim naročnikom se razpošlje še ta teden, vnanjim pa z zemljevidi, da se prihranijo posebni stroški Matici in družbenikom. Naj se častiti udje, ki je želé, se pa še niso naročili na-njo, kmalu oglasé ter pošljejo 50 kr.

— Domovina naša je spet zgubila iskreno hčerko. gospodičina Avgusta Kos-ova je po dolgem bolehanju na pljučah umrla 24. dne t. m. Bodi ji zemljica lahka!

— (*3. predstava dramatičnega društva*) v nedeljo se je vredno vvrstila prejšnjim. Igrali ste se burki „Svoje glavneži“ in „Dobro jutro“ prav dobro. V obeh je gosp. Šusteršič zvonec nosil; kar tega gospoda na gledališčinem odru posebno hvalevrednega dela, je to, da svojih rôl ne meri po sebi, ampak sebe po rolah. Dobre nove moči smo zapazili v gospodičini Jamnikovi in gospodu Jeločniku; gospá Klerova pa je v roli „stare matere Marijane“ dram. društvu hvalevredno pripomogla. Zbor pevcev v igri „Dobro jutro“ je lepo spolnil svojo nalogo kakor tudi gospodičina Neugebauerjeva, gosp. Meden in gosp. Valenta v petji med prvo in drugo igro.

— (*Četrta slovenska predstava*) dramatičnega društva v deželnem gledišču bode v torek 1. oktobra, to je na praznik vseh svetnikov. Igrala se bode od Malavašiča po Raupachovem „der Müller und sein Kind“ prav dobro poslovenjena žalostna igra v 5 dejanjih „Mlinar in njegova hči“. To je prva žalostna igra, ki pride na slovenski oder. Ker je igra občinstvu iz nemškega tako priljubljena, da vsako leto do dobrega napolni gledališče, se je nadejati, da bode privabila tudi obilo množico slovenskega občinstva, in da se tudi ta poskušnja dramatičnega društva ponese tako dobro, kakor se je ponesla ona z resno igro. Ker nastopijo prvokrat v tej sezoni nekatere nam že dobro znane moči, smemo pričakovati prav lepega in zanimivega večera.

— (*Čitalnica prihodnjo nedeljo*) napravi prvo zimsko „besedo“. Program kaže, da bode posebno zanimiva. Ta-le je: 1) Čitalnica svojim! prolog, zložila gospá Luiza Pesjakova, govori gospá Kornelija Šolmajerjeva. 2) Puška na klin; moški zbor. 3) Solza. Samospev za bariton od Helcel-na, poje gosp. Koloreto. 4) O plesu, črtice iz zgodovinskega, narodnega in zdravniškega ozira. Berilo, spisal dr. Karol Bleiweis. 5) Naše gore; moški zbor. 6) Mutec, vesela igra v enem aktu, poslovenil Davorin Bolè. — Začetek ob 7. uri zvečer. — Čitalnični odbor vabi vljudno tukajšnje in vnanje ude.

— („*Sokol*“) bo v četrtek 27. dan t. m. (jutri) ob 8. uri zvečer v krasnih prostorih g. Tavčarjeve restavracije napravil veliko soaréjo na korist postojnskim pogorelcem. Jako zanimivi program te veselice, pri kateri bo razen pevskega zbora Sokolovega sodelovala izvrstna vojaška godba grof Huynovega polka, razvideti je iz velikih na oglih nabitih listov in iz povabil, ktera so se pošiljala po hišah. Vstopnina znaša 30 kr. za osobo.

— (*Sokol*.) Služba telovadnega učitelja je izpraznjena. Ponudbe sprejema odbor do 15. novembra, pri katerem se tudi zvedó pogoji.

— Gospá Pfeiferjeva se je odpovedala pravic do Vodnikovega rokopisa, ktere je imela kot dednica gosp. M. Kastelca, ter izrekla, da prepustí rokopis Matici slovenski.

— (*Dr. Klun, c. k. ministerski svetnik, še od druge strani ogledan.*) Na Dunaji se je vršila te dni pred deželno sodnijo velika pravda o zadevah družbe za vvaževanje in izvaževanje blagá (En- und Import-Gesellschaft), pri kateri so se velike goljufije godile. Tožen je bil načelnik družbin Auspitzer in tudi dr. Klun za pričo poklican pred sodbo zato, ker je bil Verwaltungsrath pri tej družbi. Iz dunajskih časnikov povemo, kaj je Auspitzer govoril, rekoč: „Ministerski svetovalec in takrat državni poslanec prof. dr. Klun pripoveduje zmirom le o opoziciji in družih rečéh. Jaz moram pravo povedati. Dr. Klun je takrat vredoval časnik, ki mu je bilo imé „*Volkswirth*“. Vsak teden enkrat je o našem društvu kaj pisal. Zato je zahteval strašansko plačilo, in sicer toliko, da je dobil za 3000 gold. akcij. Prav zastonj je te akcije dobil, kajti spisaril si jih je samo s svojimi inserati; zato mu je pač lahko bilo prodati akcije z zgubo 10 odstotkov. Gospod doktor je imel dobro srce. Za vsaki zapisnik si je zarajtal 5 gold. Pa vsaj ni bil več vreden. (Smeh.) On je bil, ki je v gospodarskem odboru vpeljal turnus in zahteval, da za vsak dan se zarajta 5 gold. In ko se je to zgodilo — je dr. Klun imel največ turnusov. (Začudenje.) Zapisnike je pisal, kakor se mu je zdelo. Dal jim je obraz po svoji volji. Ko so se zapisniki brali, je nastal večkrat prepír, ki je bil enkrat tako hud, da je gosp. Reiter gosp. dr. Klunu v obraz rekel, da zapisnike kazí (začudenje.) Naposled so gospodje gospodarskega odbora rekli: „Čemu nam je treba tega možá? Odkupimo mu akcije, tako se ga znebimo“. (Veliki smeh.) Iz tega vidite, gospoda, po katerem stroji je bila opozicija ministerskega svetovalca dr. Kluna! Jaz sem se mnogokrat upiral proti silnem plačilu za njegov časnik, in zato me ni mogel trpeti. — Tako je Auspitzer opisal ministerskega svetovalca dr. Kluna. Kako, da „*Tagblatt*“ molčí? Zakaj nima besede, da bi branil „zastopnika velikih posestnikov kranjskih“? Sicer bi imeli „*Tagblattu*“ danes še marsiktero povedati, pa nam prostora manjka; zato drugi pot.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Čas se bliža, da se zopet začne državni zbor; ministerstvo pa je v čedalje večih zadregah. Da bi se iz teh rešilo, skuša dvojno pot: na Českem namreč po volitvah velikih posestnikov si pridobiti podpore v državnem zboru, Poljake pa na svojo stran privabiti s tem, da jim dá posebnega ministra za Galicijo. Mar misli s tem dognati „spravo“? Nikoli! Če si tudi Poljake privrže, ne bode s takim postopanjem ostale državopravne opozicije vkrotilo, — nemški ustavoverneži pa so mu že tako sovražni, da ne mislijo na nič drugega nego na to, da ga pokopljejo. Tako zagrizeni protivniki so mu, da neki še v delegacije ne bodo hoteli voliti, dokler ono ne odstopi. Prečuden je tedaj prizor, ki ga kaže prihodnost: če Nemci ne dobijo večine, ne marajo za zbor, — če pa so Slovenci, Tirolci in njihovi družniki v manjšini, gotovo ne bodo Nemcem za norce.

Česko. — Tukaj je jako živahna agitacija za volitve poslancev v državni zbor; tri stranke delajo na vse kriplje, kajti med národno slovansko in ustavoverno nemško je zdaj še v l a d a stopila s svojimi kandidati, ki so vsake baže pol.

Ogersko. „Mrtvi jezdijo hitro.“ Magjari niso več s tem zadovoljni, da imamo skupno armado, poslanec Koloman Tisza je v deželnem zboru stavil predlog, naj zbornica sklene, da bode ogerska armada samosvojna.

Iz Rima. — Papež še biva v Rimu. 1. svečana 1871. leta — pravijo — postane Rim glavno mesto Italije in takrat zapustí papež mesto.

Iz francosko-pruskega bojišča. Pruska armada še zmirom ni začela bomb metati v Pariz. To odlašanje dela nevoljo med Nemci, pa tudi Parižani že vsak dan nevoljno čakajo boja. Gotovo je, da je nemška armada 14. dan t. m. zeló tepena bila in da lakota in boleznijo zeló tarejo, zato se že za gotovo sliši, da se snujejo pogoji za primirje; al dolga je še pot do mirú, kajti Prusi so prenapeti v svojih zahtevah, Francozi pa ne pedí svoje zemlje nočejo odstopiti. Sliši se, da Prus, ako vzame Pariz, hoče spet Napoleona posaditi na prestol, — al Napoleonu očetu kakor sinu njegovemu je odkljenkalo za vselej.

Milodari za pogorelce v Postojni: Od sitarske družbe v Stražišči 5 gold.

Žitna cena

v Kranji 17. oktobra 1870.

Vagán pšenice 5 fl. 80. — rži 4 fl. 20. — ječmena 2 fl. 10. — ovsa 1 fl. 90. — soršice 4 fl. 40. — ajde 3 fl. 20. — prosa 2 fl. 50. — krompirja 1 fl. 55. — fižola 3 fl. 84.

Žitna cena

v Ljubljani 22. oktobra 1870.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 5 fl. — — banaške 5 fl. 92. — turšice 3 fl. 88. — soršice 4 fl. 20. — rži 5 fl. 30. — ječmena 2 fl. — — prosa 2 fl. 90. — ajde 2 fl. 70. — ovsa 1 fl. 90 — Krompir 1 fl. 50.

Kursi na Dunaji 25. oktobra.

5% metaliki 57 fl. 15 kr. Ažijo srebra 121 fl. 75 kr.
Narodno posojilo 66 fl. — kr. Napoleondori 9 fl. 84 kr.